

L'ANY DE L'HABITATGE

Joan Subirats i Humet

Catedràtic de Ciència Política. Universitat Autònoma de Barcelona

Entre els múltiples balanços que es poden fer de l'any que és punt d'acabar, qui vulgui oferir una visió dels temes emergents no pot deixar de situar l'habitatge en el primer lloc del rànquing. És indubtable que aquest ha estat el gran assumpte que ha anat escalant posicions fins a esdevenir una de les primeres preocupacions dels ciutadans i la primera entre els joves. I això no ha estat així només aquí. A l'editorial de Le Monde del dia de Nadal, el prestigiós rotatiu assenyalava també l'habitatge com el tema estrella de l'any a França. En el pronunciament que en fa el diari, l'editorial esmenta que la concatenació de diversos elements (pujada dels preus, moltes vegades alimentada per l'especulació, mentre que els salaris no pugen ni poc ni gaire en la mateixa proporció, i augmenta la precarietat laboral i el nombre de persones que reben només el salari mínim) ha anat generant la crisi d'una política que està fent tard per a respondre a necessitats socials que ja afecten les classes mitjanes franceses, fins fa pocs anys inusuals beneficiàries de les promocions d'habitatge públic. I tot això malgrat que entre setembre de 2005 i setembre de 2006 s'han construït aproximadament mig milió de pisos a França, una xifra rècord en els últims vint anys.

A Espanya les xifres indiquen (www.mviv.es) que el 2005 es va construir una xifra similar a la de França, malgrat que les xifres de població són sensiblement inferiors. Però el més remarcable és que si bé fa deu anys es van construir prop de dos-cents mil habitatges, avui hem més que duplicat aquesta xifra, mentre que al mercat protegit o de promoció pública no solament no l'hem augmentada, sinó que l'hem disminuïda, passant de gairebé vuitanta mil el 1996 a les poc més de seixanta mil de 2005. I a Catalunya les coses no han estat fins ara gaire diferents (www.mediambient.gencat.net), amb un clar retard de la resposta pública a les apressants demandes d'habitatge accessible per a grans capes de la població. És indubtable que els canvis en la política d'habitatge no poden ser tan immediats com en altres esferes d'intervenció pública, per raons

evidents, però hem de reconèixer que els poders públics no han estat a l'altura del que s'acostava. El poderós moviment que ha anat sorgint a tot Espanya, amb especial força a Catalunya, a favor d'un habitatge digne (www.viviendadigna.org) ha aconseguit posar en relleu aquest retard de la resposta pública, subratllant que són els joves en procés d'emancipació i els ancians que viuen sols els sectors amb més dificultats d'accés a l'habitatge i els grups més vulnerables a les pressions immobiliàries i especulatives. I ho ha fet de manera senzilla i alhora contundent i imaginativa (la seva consigna en l'última mobilització del 23 de desembre va ser: "Jo no torno a casa per Nadal perquè encara no me n'he anat"). El manifest de la plataforma comença recordant l'article 47 de la Constitució, en el qual es proclama el dret a un habitatge digne i la necessitat de lluitar contra l'especulació, i el contraposa a les xifres que recullen de fonts oficials, les quals demostren el gran nombre d'habitatges buits, el poc esforç que s'ha fet fins ara en matèria d'habitatge públic i l'inusitat creixement del preu de l'habitatge, només comprensible des de lògiques especulatives. Un altre article 47, aquesta vegada del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya, va més enllà i assegura que "els poders públics hauran de facilitar l'accés a l'habitatge mitjançant la generació de sòl i la promoció d'habitatge públic i d'habitatge protegit, amb atenció especial als joves i als col·lectius més necessitats". En aquest cas, la concreció normativa i les prioritats socials són notablement grans, i per tant l'exigència en relació amb els poders públics hauria d'augmentar.

En aquest context preocupant, és una bona notícia l'aprovació per part del Consell de Govern de la Generalitat del Projecte de Llei del dret a l'habitatge que va tenir lloc el 12 de desembre. I és curiós constatar que la reacció de bona part dels mitjans hagi estat destacar la remota possibilitat d'actuar temporalment contra les reiterades demandes de situar al mercat un pis deshabitat, mantenint sempre la propietat en mans dels seus amos, i que no es posi en relleu la timidesa relativa

d'aquest projecte de llei si el comparem amb la magnitud del problema que estem descrivint. És evident que el nou text, si s'aprova tal com està, suposa de fet la creació d'una política pública d'habitatge pròpia a Catalunya, i alhora la configuració dels seus aspectes conceptuals, substantius i operatius. I això ja és de per si una bona notícia. Ho és també el significatiu compromís d'assolir (encara que sigui en vint anys) la xifra d'un 15% d'habitatges destinats a polítiques socials, sobretot si tenim en compte d'on partim. Es reafirma la voluntat de potenciar el lloguer i els ajuts de lloguer, un aspecte en el qual la realitat ens torna a mostrar que s'ha fet ben poc fins ara en relació amb això. I el text explora amb prudència els límits de la propietat i la seva funció social. Però, lògicament, és poca cosa. Sobretot si atenem aspectes que queden fora del seu marc, com els tributaris, la lluita contra el frau fiscal lligat a la construcció, el control de les hipoteques i en general aquest context especulatiu que ens esclata cada dia davant dels nassos.

Estem acabant l'any amb el problema de l'habitatge en la primera línia de preocupació

social. I és bo que des de la vicepresidenta del Govern espanyol fins als responsables de la política d'habitatge de la Generalitat hagin reconegut els dèficit actuals. Però probablement hem d'alegrar-nos sobretot de la notòria consolidació d'un moviment social que hagi estat capaç d'articular-se en llocs molt diferents i que congregui gent i col·lectius molt diferents amb relació a un tema crucial per a qualsevol persona. Les tendes de campanya plantades a les vores del Sena per Metges del Món i l'organització que porta el curiós nom d'Hijos de Don Quijote, per acollir els sense sostre en aquests dies de fred, són bona prova del fracàs de la política oficial per a articular respostes col·lectives a problemes col·lectius. Per tot això, l'existència de moviments socials mobilitzats en relació amb aquesta qüestió és precisament el que ens assegura que la pressió continuarà mantenint la vigència de l'assumpte els pròxims anys.

Article publicat al diari El País el 28 de desembre de 2006